

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Цветан Милчев Недялков, НМА “Панчо Владигеров”,

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по: област на висше образование 8. Изкуства

професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство

докторска програма Музикознание и музикално изкуство

Автор: Петър Димитров Салчев

Тема: “Кратки вокални форми в различен исторически контекст от операта до съвременната популярна музика“

Научен ръководител: проф. д-р Тони Шекерджиева-Новак, АМТИИ проф. Асен Диамандиев

Петър Салчев е безспорен авторитет в областта на джазовото вокално изкуство в България. Още от младежка възраст той си сътрудничи с Бели, Зелени и Червени-една от най-популярните и утвърдени джазови формации у нас. През 1994г. печели наградата за хай-добър млад изпълнител на „Младежка джаз среща“ Пловдив, а същата година той продължава своето музикалното образование в поп-джаз факултета на НМА „Панчо Владигеров“, в класът на доц. Георги Кордов. Огромното желание на Салчев към усъвършенстване го води до спечелване на стипендия за магистърска програма в престижния университет в САЩ „Бъркли“ Бостан. От 2005-та г. е асистент по Поп и джаз пеене в АМТИИ проф. Асен Диамандиев гр. Пловдив.

Докторанта Петър Салчев осъществява редица записи за Българската Национална Телевизия и Радио, солист на Биг бенда на Националното радио, Биг бенд Пловдив, работи с Ангел Заберски-син, Живко Петров, Христо Йоцов, Симеон Щерев, Теодосий Спасов, Асен Дойкин, Милчо Левиев, Петър Петров, Камелия Тодорова, Хилда Казасян, Оливер Йосифовски, Костас Магинас, Мариус Поп, Дорина Маркова, Борис Тонков, Крейг Бейли, Армел Дупас.

Представения дисертационен труд със заглавие „*Кратки вокални форми в различен исторически контекст от операта до съвременната популярна музика*“ е с общ обем 104 страници в следните раздели: увод, пет глави, заключение, публикации по темата, използвана литература и онлайн ресурси общо 109 заглавия, приложение с концертите, свързани със спецификата на художествено-творческата докторантура.

В увода докторанта излага своите мотиви за избор на темата като :

- възможност за научно-аналитична работа в широк хронологичен и детайлно-аналитичен диапазон.
- Надграждане и усъвършенстване на културно-философските ми и историко-естетически разбирания за соловото вокално изкуство.
- Допълване на вокално-методическата ми практика с различни модели и стратегии за работа с младите изпълнители.

Още в самото начало личи една много ясна и конкретна идея, която има докторанта по отношение на **целта** поставена в това изследване, а именно: да се докаже продължителната история на кратката вокална форма и ролята на кросжанровата и кроскултурната фузия за нейното развитие.

Изследователския инструментариум използван в дисертацията е сравнителен, аналитико - хронологичен и теоретичен анализ, сравняване на записи, публикувани в музикалните платформи и бази данни, анализ на примери от практиката и изводи на базата на генериран личен изпълнителско-научен опит на автора.

В *глава първа* е направен историко-хронологичен анализ на началото, развитието и дисеминиране на кратката вокална форма. Понятието песен е разгледано в по-широкия му и изчерпателен смисъл, като кратка вокална форма, чиито корени отвеждат в средновековието. В края на тази глава докторанта много ясно и логично обобщава няколкото аспекта на своето изследване а именно:

- хронологично определяне на началото на еволюционните процеси на кратката вокална форма;
- средновековните странстващи певци – трубадури, минезингери, са посочени като част от факторите, допринесли за създаването и разпространението на песента.

- хронологично-аналитичен поглед към Ренесансовите процеси в музиката и появата на музикално-драматичната форма на операта като част от градивните процеси във вокалните жанрове.

Освен продължаващата аналитичната линия, която изследва периодите на барока, класицизма и романтизма *в глава втора* е поставен акцент върху Белкантото. Тук е изложен личният поглед на автора към неговите принципи в модерното вокално изкуство и вокална методика. Предложен е систематизиран анализ на Белкантото като система за пеене, обучение и сценично поведение. Вокалните му принципи са анализирани и подредени през погледа Салчев като вокален педагог и като обобщение на генерирания от него опит като изпълнител.

Тази част от труда считам за много важна и съществена, която може да послужи като основа за бъдещи научни изследвания в областта и да подпомогне специалистите за систематизиране и обобщаване на натрупания опит и резултатите от емпирически и практически материал в научно-изследователска дейност.

Сърцевината на това изследване, както и основната му цел, се намират в третата глава, озаглавена „Опит за дефиниране на кратката вокална форма и за класификация на разновидностите ѝ преди началото на развлекателна индустрия през XIX век“. Основните определящи и диференциращи признаци за песента са изложени във втората подглава :
“ Тълкуване на понятието кратка вокална форма“, това е направено по отношение на най-важните характеристики и без претенции за изчерпателност, поради невъзможност при този обем произведения да се обхванат всички детайли.

Не мога да не спомена основните елементи на кратката вокална форма, формулирани от докторанта, защото ги считам за правилни и логично изведени: хомогенното, пълноправно и пълноценно съчетаване на музикалния и вербалния елемент в нея, „Запеваемата“ мелодична линия трябва да е лесна за запомняне и възпроизвеждане, комуникативно-експресивната и въздействаща функция на краткото вокално произведение се реализира чрез изповедно-диалогичен строфично структуриран текст.

Четвъртата глава озаглавена “XIX век порталът между две епохи“ по същество представлява продължение на хронологично - аналитичния подход който личи в почти цялата дисертация. Тук докторанта излага и след това доказва своята теза, че през XIX век концентрирането на големи нехомогенни групи в индустриалните центрове достига най-

високите си стойности, което от своя страна ускорява утвърждаването на кратката вокална форма като основна в развлекателните жанрове, именно поради нейната същност на всеобща, адаптивна и лесно достъпна, както за творците, така и за публиката.

Основния елемент на анализ в *петата глава* според мен е пренасянето на европейските традиции в Америка и начало на съвременната комерсиална развлекателна индустрия, като фактор за появата на мюзикъла. Заключение, което прави автора в края на първата подглава е, че последните десетина години на XIX-ти и в началото на XX век започва бързото развитие и популяризиране на мюзикъла, превръщайки се в сериозна индустрия на Бродуей, което е от голямо значение за популярната музика и за кратката вокална форма, защото това формира нова представа за изпълнителя – появяват се пеещите актьори, профил по-съвместим и подходящ за синкретичните вокални форми в развлекателната музика. Промените в началото на XX век и еволюцията в кратката вокална форма е анализирана в третата подглава. Изводите изведени тук са точни и прецизни а именно:

- двете най-предпочитани за масово развлечение изкуства - музиката и киното, се проникват взаимно и зависят едно от друго, популярността им и обхвата на дистрибуцията са обвързани.
- открита е линия проникване и смесване на джаза с европейските традиции, като резултат от аналозиите и подобията между тях, както и от новаторските търсения на авторите.

Способността на докторанта за анализ и обобщение личи в изведеното заключение в края на тази глава: в контекста на разглежданите явления новите развлекателни жанрове имат решаващо значение за оформянето, развитието и дисеминирането на кратката вокална форма.

Систематизацията и обосновката на направените изводи имат приносен характер. Основните приноси, изтъкнати в настоящата дисертация, са следните:

1. За първи път е изследвано развитието и дисеминацията на кратката вокална форма в толкова продължителен темпорален период. Като причина за еволюцията ѝ са посочени многофакторни процеси – развитието и реформирането на музиката, които се определят като вътрешни, до външните – от ролята на ренесансовите идеи до постиженията на

техническата революция. Дисертацията излиза извън музиковедските рамки и обръща внимание на комплексните обстоятелства, повлияли нейната поява;

2. Преимуществено са формулирани основните формоопределящи характеристики на кратката вокална форма в контекста на историческото ѝ и музикално развитие;

3. Описани са и са анализирани двустранните влияния между европейската и разнообразната американска музикална култура, появата на мюзикъла под влиянието на оперетата;

4. Проследени са новите тенденции на фузиране на стилове, етно и класическа музика, появата на джазовите стандарти като друго еволюционно ниво в модерната музика.

В заключение ще кажа, че Петър Салчев предлага за защита един сериозен и ценен труд, който недвусмислено показва неговите анализаторски качества, умението му да систематизира в исторически, културен и функционален аспект. Той е подходил академично към избраната тема и на базата на извършения анализ и оценка е успял да формулира точно научните приноси и достойнства на труда.

Въз основа на всичко казано до тук давам своята положителна оценка за представения дисертационен труд и предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на Петър Димитров Салчев научната и образователна степен „доктор“.

25.10.2022г.

София

проф. д-р Цветан Недялков

